პროლეტარელებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

№ 293 (20334) — პარასკევი, 23 დეკემბერი, 1988 წელი. — ფასი 3 კაპ.

საქ. სსრ ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გამარჯობა, დედამიწავ!

წარმატებით დასრულდა „ჩირ“ ორბიტული სამეცნიერო-კვლევითი კომპლექსით ხანგრძლივი კოსმოსური ფრენა და კოსმონავტები ვლადიმერ ტიტოვი, მუსა მანაროვი და ყან-ლუ კრეტიენი 21 დეკემბერს, მოსკოვის დროით 12 საათსა და 57 წუთზე, დედამიწაზე დაბრუნდნენ. საბჭოთა კოსმონავტებმა ვლადიმერ ტიტოვმა და მუსა მანაროვმა შეასრულეს ისტორიაში უყველაზე ხანგრძლივი — ერთი წლის პილოტირებული ფრენა.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით, ვლადიმერ გიორგის ძე ტიტოვსა და მუსა ხირამანის ძე მანაროვს მიენიჭათ საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება და გადაეცათ ლენინის ორდენი და მედალი „ოქროს ვარსკვლავი“, მუსა მანაროვს მიენიჭა „სსრ კავშირის კოსმონავტი მფრინავის“ წოდება, ხოლო საფრანგეთის რესპუბლიკის მოქალაქე, მკვლევარი კოსმონავტი ყან-ლუ კრეტიენი შრომის წითელი დროშის ორდენით დაჯილდოდა.

სურათზე: სსრ კავშირის კოსმონავტი მფრინავები: მუსა მანაროვი და ვლადიმერ ტიტოვი და საფრანგეთის რესპუბლიკის მოქალაქე, მკვლევარი კოსმონავტი ყან-ლუ კრეტიენი დედამიწაზე დაბრუნდნენ.

თათბირი სკკპ ცენტრალურ კომიტეტში

21 დეკემბერს სკკპ ცენტრალურ კომიტეტში გაიმართა მოკავშირე რესპუბლიკების კომპარტიათა ცენტრალური კომიტეტების, ავტონომიური რესპუბლიკების კომპარტიათა ცენტრალური კომიტეტების, ავტონომიური ოლქების, ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ერთეულების, ავტონომიური ოლქების, ეროვნული ოლქების, ეროვნული ოლქების, ეროვნული

მეორე ეტაპი — აღდგენა

(ლასაგული)

მდგომარეობდა ყველა იმათი საქმიანობა, ვინც აქ მოვედი დასაბმარებლად და ადგილზე განიცადა მომხდარი უბედურება.

ესენი არიან საბჭოთა არმიის, შინაგანი ჯარებისა და სამოქალაქო თავდაცვის მეთაურები, მაშველები, აშენებისა და სატრანსპორტო საშუალებათა მძღოლები, მეგრანავები, რკინიგზელები, კვამრგამაქონლის მუშაკები, შენებლები, მერემონტაჟები. ისინი, ვინც პასუხს აგებს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის, უბედურების რაიონში სამუშაოთა მთელი რიგი კომპლექსის ორგანიზატორები და კოორდინატორები.

სტიქიამ გამოიწვია არა მარტო დიდი ნგრევა, მთელ რიგ შეთხვევებში თითქმის ტოტალური, არამედ მოშალა ადრეული საზოგადოებრივი და სამეურნეო მართვის მთელი სისტემა უბედურების ერიცულ ზონაში. დიოლპა მრავალი ხელმძღვანელი, სპეციალისტი — ადამიანები, რომლებიც პასუხს აგებდნენ სამუშაოთა ამა თუ იმ უბნისათვის, მოსახლეობის ცხოველქმედებისა და უზარველყოფის ა თ ვ ი ს. ფსიქოლოგიური შოკის პირობებში ეს უდიდეს სიძნელეებს ქმნიდა. მაშველ სამუშაოთა გაძლისათვის საჭირო იყო დაეყოვნებლივ შემქნილიყო ახალი ორგანიზაციული სტრუქტურები როგორც ცენტრში, ისე ადგილებზეც, რათა გაგეშალა ფართო მასშტაბის სამუშაოები ნანგრევების ქვეშ მოყოლილი ათიათასობით ადამიანის გადასარჩენად. ცენტრში, როგორც ცნობილია, შეიქმნა სკკ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს კომისია მიწისძვრის შედეგების ლიკვიდაციისათვის, საერთო-საკავშირო მასშტაბით შთელ სამუშაოთა კოორდინაციისათვის. ეროვნული რესპუბლიკის ხელმძღვანელ ორგანოებთან, სამინისტროებთან და უწყებებთან ბმიდრო კონტაქტით საქმიანობა გაშალა მთავრობის კომისიამ. უბედურების ადგილებში ვითარების შესწავლამ გვიკარნახა, როგორი ორგანიზაციული სტრუქტურები უნდა შეიქმნას, რომ ამუშავდეს მართვის ავარიული მექანიზმი.

ლენინაკანში, კიროვაკანსა და სპიტაკში შეიქმნა ოპერატიული შტაბები, რომლებსაც სათავეში ჰაუდგნენ საკავშირო მთავრობისა და სომხეთის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პასუხისმგებელი მუშაკები. გადარჩენილი ხელმძღვანელი კომუნისტებისგან შეიქმნა პარტიული ხელმძღვანელობის ორგანეები, დაინიშნენ პასუხისმგებელი პირები ცალკეულ უბნებზე, ობიექტებზე, აგრეთვე ყველაზე დაზარალებულ სოფლებში.

სსრ კავშირის სახმომარაგებამ, სსრ კავშირის სახმშენმა და სსრ კავშირის სახაგრომეშენმა, ჯანმრთელობის დაცვის, სამოქალაქო აკიაციის, გზათა, ვეკრობისა და ბევრმა სხვა საკავშირო სამინისტრომ სომხეთში შექმნეს თავიანთი მართვის პარალელური და ერთიერთდაკავშირებული ორგანოები, რომლებმაც საშეალება მისცა დიეიანლოებინათ ხელმძღვანელობა უშეალოდ უბედურების ადგილთან.

ასევე მოქმედებდნენ საკავშირო პროფკავშირო, ეკონომიკა და რესპუბლიკის, კომკავშირი, სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციები. ამის შედეგად სულ რამდენიმე დღეში შეიქმნა ისეთი მართვის შეკანრნმა, რომელმაც საშეალება მოგვცა ოპერატიულად აგვმოქმედებინა უზარმაზარი ხალხისა და ტატერიალური რესურსები და გამოგვეყენებინა ისინი ადამიანთა გადასარჩენად.

სამწუხაროდ, ყველა ხელმძღვანელი არ აღმოჩნდა მდგომარეობის სიმაღლეზე. ზოგჯერ ელნდებოდა უპასუხისმგებლობა და ორგანიზატორობა, უმწეობა, სასურველის სინამდვილად გასოფნის ჩვეულ და, პირდაპირ რომ ვთქვათ, მუშაობის უუნაროობა. გაგვილინა 12 დღეს ძალზე მკაფიოდ გვიჩვენა, რომ უბედურების დროს გამოჩნდებიან არა მარტო მეგობრები, არამედ ხელმძღვანელებიც. ჭედან, რა თქმა უნდა, შესაბამის დასკვნებს გამოვიტანთ.

ეს არ შემიძლია არ აღვნიშნო ვაფკაცობა, ნამდვილი მასობრივი გმირობა, ითასობით კომუნისტმა და ა უპარტიო, საბჭოთა და კომკავშირულმა მუშაკმა, სამეურნეო ხელმძღვანელმა, ოიგითმა შრომელმა და სამხედრო მოსამსახურეებმა რომ გამოიჩინეს.

კიროვაკანის ავტომატიკის ქარხნის მთავარი ინჟინერი ბალასან მაგალანი, როგორც კი მიწისძვრა დაიწყო, სკოლისაკენ გაიქცა. შეკრული ჯერ კიდევ მოქახავე შეხობაში, იელოიში ამოიჩარა მტიარალი ბავშვები და გამოვარდა. შემდეგ კიდევ, და კიდევ შეეადა... და როცა სკოლის შენობას კვლავ მიაშურა, უკანასკნელად ბიძგმა მთელი პირველი სართული დაანგრია და მაგალანი ნანგრევებში დარჩა. ვარდაიცადაა ბორს მოუსვლელად, ოპერაციათა სერიის შემდეგ.

არაერთს შეუნარჩუნეს ამ დღეს სიცოცხლე საბჭოთა მეურნეობის პარტბიუროს მდივანმა რაზმიე დოხალიანმა, საბჭოთა მეურნეობის მუშამ ოგიკ დოხალიანმა, რაიკომკავშირის მუშამა ბარნიკ გოკკორიანმა, კულტურის სახლის სამხატვრო ხელმძღვანელმა არსენ გეგიანმა, ფიზკულტურის მასწავლებელმა ავეტიკ ტროსოიანმა.

უდიდეს პატივისცემას იწვევს ვაფკაცობა, პარტიული მოვალეობის ერთგულება, რომელიც გამოჟღინეს პარტიის სპიტაკის რაიკომის პირველმა მდივანმა ნორიკ შურაგიანმა და პარტიის ლენინაკანის საქალაქო კომიტეტის პირველმა მდივანმა მისაკ მერტჩიანმა. მათ დაკარგეს ცოლები ადამიანები, ამბანაგები, მაგრამ მთელი ამ ტრაგიკული დღეების განმავლობაში გადარჩენილთა საშეალად ბრძოლის ცენტრში არიან, თავიანთი თავდაჭერილობით, თავგანწირული მუშაობით მოქალაქეობრიობისა და ვაფკაცობის მაგალითს გვიჩვენებენ. თავიანთი საქმეებით ამ კომუნისტებმა ხალხის უსაზღვრო პატივისცემა ზალისაზღვრეს, და უფლება მოიპოვეს მასების ნამდვილ ხელმძღვანელებად იწოდებოდნენ.

განსაკუთრებით უნდა აღვნიშნო ის თვალსაჩინო როლი, რომელსაც მაშველ სამუშაოებში, მოსახლეობის ცხოველქმედების უზარველყოფასა და უბედურების რაიონში საზოგადოებრივი წესრიგის შენარჩუნებაში ასრულებენ საბჭოთა არმიის, პ სამოქალაქო თავდაცვის, შინაგანი ჯარების ჯარისკაცები და ოფიცრები, სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ორგანები. ამ ეამად უშეალოდ უბედურების ზონაში მუშაობს 20 ათასზე მეტი სამხედრო მოსამსახურე, რომელთა განკარგულებაშია სამ ათასამდე ეროვნული სხვადასხვა ტექნიკა. მიწისძვრის ცენტრი ჯარში ეგზავნიდეს 43 კილომეტრი ნანგრევებში შესასვლელად, ასამდე კილომეტრი გზა. ბევრი რამ გაკეთეს მეომრებმა მოსახლეობის ცხოვრების პირობების შესამსუბუქებლად. მათ გადასცეს 17,5 ათასი კარავი, 200 საველე საშხრეული, ორი მობოცი პურის ქარხანა, მოაწყვეს სპი ანკონ-სამრეცხაო მატარებელი, 75 ჯარის ელექტროსადგური, ყოველდღიური ორკერადი კვება 37 ათასი კაცისათვის.

სამხედრო-სატრანსპორტო ავიაციამ შეასრულა 900-ზე მეტი ავიარეისი, აქედან 150 რეისი შეასრულეს ზემამე ან-124 „რუსლან“ და ან-22 „ანთეოს“ თვითმფრინავებმა.

საბჭოთა არმიის მეომრებთან ერთად კონტაქტით მოქმედებენ შინაგანი ჯარების ნაწილები და მილიციელთა ქვეგანყოფილებ, რომელთა რიცხვი, უბედურების რაიონებში ამ ეამად 5,5 ათასს აღწევს.

უზარმაზარი სამუშაო შეასრულა ამ დღეებში ჩვენმა სამოქალაქო თავდაცვამ. უკვე პირველ დღეებში მფრინავები 130-ჯერ გაფრინდნენ უბედურების რაიონში და ჩაიყვანეს იქ 700 სამედიცინო მუშაკი და მაშველი, გამოიტანეს 2,5 ათასი ძმიმედ დაშავებული და დაზარალებული ადამიანი. 9 დეკემბერს ტექნიკისა და ტვირთის ჩატანა დაიწყეს ძმიმე სატრანსპორტო ფეიმფრინავებმა, რომლებმაც 1680 რეისი გაკეთეს. ეროვნულა და ლენინაკანის აეროპორტებში სამხედროსატრანსპორტო ავიაციასთან ერთად ჩატანილია 27 ათასი ტონა ტვირთი, მათ შორის 347 ამწე, 54 ექსკავატორი, 12 ათასი კარავი და ბევრი სხვა რამ. დღეს, შედეგების შეჯამებისას, სამოქალაქო ავიაციის მინისტრის მოადგილემ მაგალასენი, რომ ამ ორ აეროპორტში ფრენისა და დაჯდომის დამამუშავლობა, მიწისძვრამდე ნორმალური სიტუაციასთან შედარებით, შვიდჯერ გაიზარდა.

ახლა რესპუბლიკაა ყოველდღიურად იღებს 300 ტონაზე მეტ სურსათს, რაც ოოჯერ მეტია, ვიდრე მიწისძვრამდე იყო. სულ კი უსასყიდლო დახმარების სახით უკვე მიღებულია 5 მილიონნაგე მანეთის სურსათი და სამომხმარებლო საქონელი. რა თქმა უნდა, ალრიცხვასა და განაწილებას მარკეე ხელი და საღი ანრი სჭირდება. ადგილებზე ამ მუშაობას სათავეში ჩაუდგნენ საკომკავშ, რაიონული და სასოფლო საბჭოთა ალმასკომები საზოგადოებრიობის ფართო მონაწილეობით.

პრაქტიკულად გადაწყდა დაზარალებული მოსახლეობის ცხოველქმედებასთან დაკავშირებული საკითხების კომპლექსი. უკვე აღდგენილია ნორმალური წყალმომარაგება ლენინაკანსა და კიროვაკანში. სპიტაკში ადგილობრივ წყაროებს მხოლოდ ნაწილობრივ იყენებენ, წყალი აქ ძირითადად მოაქვთ. წყლის ხარისხს ყველგან დაწესებული აქვს გულმოდგინე კონტროლი.

საპოტეკო სმამლაგინი ამუშავდა რაზდანის სახელმწიფო რაიონული ელექტროსადგური. ქალაქსა სპიტაკში მიიღო ელექტროენერგია. აღდგენილია ელექტროკვებსადგური ლენინაკანსა და კიროვაკანში. მიმდინარეობს ელექტროსადგურის შეკეთება და ახლის გაყვანა სოფლად.

ლენინაკანში მოქმედებს სატელეფონო ქსელი პირველი ასორმოცდაათი ადგილებისათვის. სპიტაკში დამყარდა საქალაქო ზონის სატელეფონო კავშირი ყველა ორგანიზაციასთან, რომელიც ეწევიან აღდგენის სამუშაოებს: თერმიტ რაიონულ ცენტრში დადგმული მოძრავი სატელეფონო სადგურები, რომლებიც ერთმანეთთან აკავშირებენ 255 სოფელს. ყველგან მოვკვარდა სტაბილური საფოსტო კავშირი.

ვფიქრობ, თქვენთვის უინტერესო არ იქნება ის ფაქტი, რომ ლენინაკანში, სპიტაკსა და კირჩოვაკანში უკვე გამოდის გაზეთები, რომელთა გამოშვება შეეფერება მიწისძვრის გამო. დღეს კი გამოვიდა საინფორმაციო ბიულეტენის პირველი ნომერი, რომელიც შეიცავს განყოფილებებს „იმედსა“ და „ძიებას“. ეს განყოფილებები განკუთვნილია ბავშვებისათვის, რომლებიც ეძებენ მშობლებს, და მშობლებისათვის, რომლებიც ეძებენ შვილებს. ერთი სიტყვით, ყველასთვის, ვინც მიწისძვრის დროს დაკარგა ახლობლები და მეგობრები, საინფორმაციო ბიულეტენის ტირაჟი 100 ათასია. იგი გამოდის სომხურ და რუსულ ენებზე და უფასოდ ერიცილება ქვეყანაში.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია ადზარალებულთა დროებითი ბინებით უზრუნველყოფის საკითხები. უბედურების ზონის ქალაქებსა და სასოფლო-რაიონებში შეტანილია ათი ათასზე მეტი დიდი, დაბოხენებული კარავი, 28 ათასი საველე ვაგონი, ასაწყობი სახლი და იურთა. ხალხი ძირითადად უზრუნველყოფილია ცხელი კერძებით.

მაშველ ოპერაციებთან ერთად ხორციელდება მოსახლეობის გადარჩენილთა საშეალად ბრძოლის ცენტრში არიან, თავიანთი თავდაჭერილობით, თავგანწირული მუშაობით მოქალაქეობრიობისა და ვაფკაცობის მაგალითს გვიჩვენებენ. ეროვნული ჯარების ოფიცრებმა ხალხის უსაზღვრო პატივისცემა ზალისაზღვრეს, და უფლება მოიპოვეს მასების ნამდვილ ხელმძღვანელებად იწოდებოდნენ.

ეს ეხება ასევე ადგილობრივ ხელმძღვანელ ორგანოებს. ეროვნული ჯარების ოფიცრებმა, ეროვნული ბანკის ოფისის ხელმძღვანელმა ალ. ბაბაიანმა, ეროვნული ბანკის ოფისის ინჟინერ-ტექნიკოს

გარდაქმნისათვის პასუხისმგებელია თითოეული

ია. ... ხანი ... ბნელ ... ჩვენ ... ეს ... ...

ᲣᲪᲜᲝᲑᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲪ ᲒᲕᲞᲐᲛᲐᲧᲛᲔᲑᲐ

ᲗᲐᲛᲐᲕᲘᲡᲓᲐ „უცნობი“ და სოლიდური ტირაჟის მიუხედავად (40.000) ერთბაშად, მოულოდნელად გაჭრა მაღაზიის თაროებიდან, უფრო სწორად: თაროებზე შემოდებული არ გვინახავს. ეიდერ ზეგნად შეიკვრებოდა, ალბანეთმა „განთიადმა“ დასტამბა და ბკოხველმა უკვე იცოდა ამ წიგნის ღირსება.

თითქოს ვიცნობდით გალაკტიონს, იმ წიგნების, მოგონებების მიხედვით, აქამდე რომ დაბეჭდილა, მაგრამ „უცნობი“ რომ წაიკითხეთ, სულ სხვა ცხოვრება, პიროვნება დაგიდგა თვალწინ და ეოდვის ერუანტელმაც დაგვიარა. მეც ვიცნობდი გალაკტიონს, ქუჩაში ვხედავდი, მწერალთა კავშირშიც და არც ის დავგვიწყებია, ამ გენიოსს როგორ უსულგულოდ ექცეოდნენ მაგანნი და მაგანნი. სამედიცინოდ ბოლო მკითხველს არც მაშინ ეშლებოდა ნაღდი პოეტისა და ბოეტის ღირსება. ასე რომ, აღამიანისა თუ მისი შემოქმედების საზომი ხალხი იყო ყოველთვის და იქნება კიდევაც. მიუხედავად ამისა, მაინც გაგაოცა გალაკტიონის ცხოვრების იმ კუთხის გამომზეურებამ, აქამდე უცნობი რომ იყო ჩვენთვის. კეიროზე მეტია, სხვა წიგნში არ ჩამიხედავს, ლამის ზეპირად ვისწავლო და მაინც ვერ მიპოვნია პასუხი: რატომ ვერ მოვეკარით? რატომ გავიმწარეთ სიცოცხლე? რატომ აქამდე არ ვთქვით სამართლე? მესმის, თავისი ხელისშემშლელი მიზეზი იყო, მაგრამ მაინც უნდა გვეცადა და ასე დაგვიანებით არ უნდა აგვეწია ფარდა. თითქოს დაჯერებელია ის ამბავი, რასაც ვახტანგ ჯავახაძის ინტერვიუში ვკითხულობთ (გაზეთი „თბილისი“, 30 ნოემბერი) „... გარდა „უცნობისა“, წიგნს „ᲨᲝᲚᲝᲚᲝᲒᲘᲐ ᲒᲐᲚᲐᲙᲢᲘᲝᲜᲘ ᲢᲐᲑᲘᲫᲘᲡᲘᲐ“ ᲰᲥᲕᲘᲡ. ᲐᲮᲝᲚᲝᲒᲘᲐ ᲙᲘ ᲫᲘᲡᲐᲡᲐ ᲓᲐ ᲓᲐᲪᲕᲐᲡ ᲬᲘᲜᲐᲜᲓᲐᲠᲘ ᲔᲠᲗᲘᲐᲜᲐᲓ ᲛᲘᲣᲗᲘᲗᲔᲑᲓᲐᲜ ᲐᲠᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲘ. ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲝᲐ ᲙᲘ ᲐᲠᲐ, ᲡᲐᲓᲐᲪᲕᲝᲐ...“ ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲘ ᲙᲘ ᲐᲠᲐ, ᲡᲐᲓᲐᲪᲕᲝᲐ“...

მაშ ასე: მძიმე ცხოვრება რომ გადაიტანა გალაკტიონმა, ვიცოდით, მაგრამ ასეთი წარმოუდგენელ სიღუხჭირეში თუ ცხოვრობდა, ეს მართლა აღმოჩენაა ჩვენთვის — მკითხველისთვისაც. ეს მაშინ, როცა მისი ირძალი ჯერ კიდევ სათანადოდ არ არის შესწავლილი, ჯერ კიდევ გვაკლია გამოდიფუნება — ვერ ვამბობთ სიმართლეს — ძველის ინერციი არც ისე ადვილი დასაძლევია. ეს, რაც ჩემი სათქმელი მეგონა, წიგნის ავტორმა ნათლად და გარკვევით თქვა. მეც ისევ ინტერვიუდან მოვიტან ორიოდე ნაწყვეტს: „... ეს წიგნი გალაკტიონის შემოქმედების სრულიად უცნობ მხარეს გვაცნობთ. ეს „სიურპრიზის“ გამო პოეტმა მურმან ლებანიძემ „უცნობს“ „მოულოდნელი წიგნი უწოდა“. მე კი აღმოჩენა მგონია, ისეთი აღმოჩენა, რასაც ცხოვრების მანძილზე იშვიათად მოვსწრებივარ. ცხოვრება არასოდეს გვაჯილოვრებს სიკეთითა და სიბოროტით.

შემდეგ: „ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲗᲐᲠᲒᲛᲔᲜᲐᲚᲘ ᲫᲘᲠᲘᲗᲐᲓᲐᲓ ᲞᲘᲠᲐᲓᲘ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲖᲦᲕᲔᲑᲘᲡ (ᲠᲐᲢᲛᲘ ᲒᲐᲜᲐᲖᲦᲕᲔᲑᲘᲡ? — Ჯ.Ჯ.), ᲡᲮᲕᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡᲘᲡ ᲛᲘᲣᲗᲘᲗᲔᲑᲓᲐ ᲡᲐᲮᲔᲚᲘᲗ „ᲣᲪᲜᲝᲑᲘ“ ᲛᲝᲛᲬᲘᲚᲘᲡ ᲛᲘᲣᲗᲘᲗᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐᲬᲧᲔᲑᲣᲚᲘ ᲬᲘᲜᲐᲗᲥᲛᲔᲚᲘ ᲛᲘᲬᲘᲠᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲐᲡᲔᲗᲘ ᲐᲠᲘᲡ, ᲒᲐᲜᲐᲖᲦᲕᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲖᲔᲖᲘ ᲛᲘᲜᲐᲬᲘᲠᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲐᲡᲐᲠᲔᲑᲘᲗ